

Uitvoeringsagenda

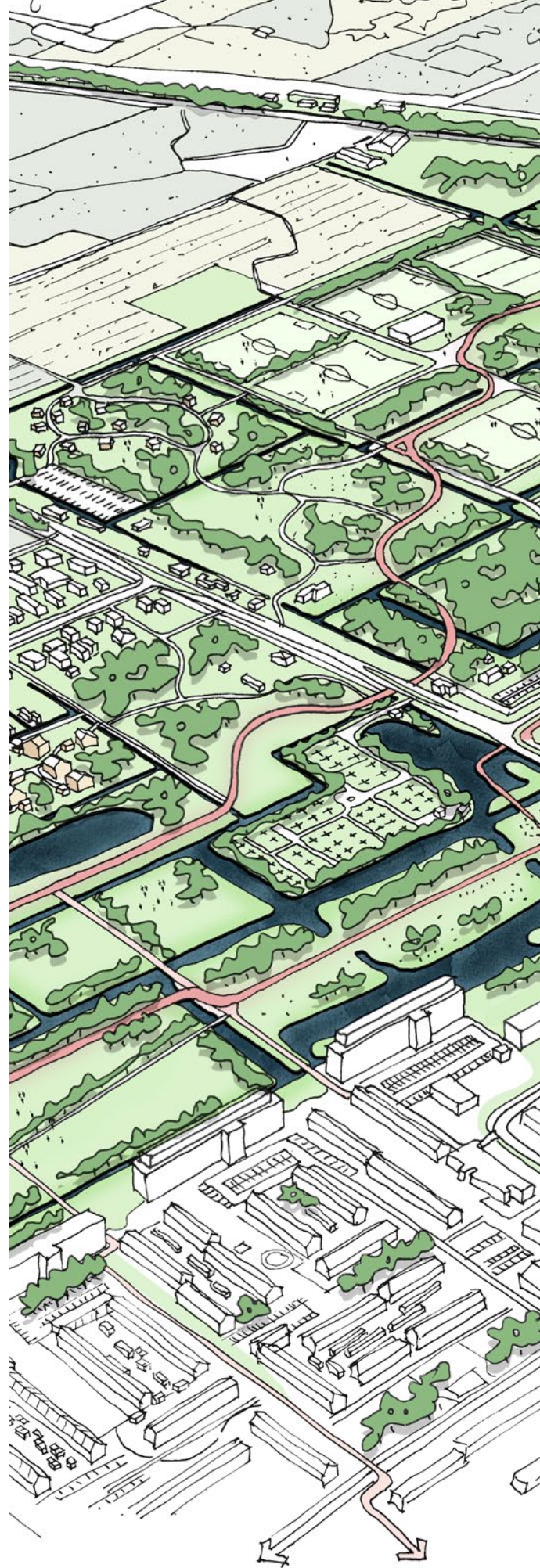
Stads park

**Middenin de stad ontstaat een
gebied waar mensen, dieren en
planten volop de ruimte hebben**

Inhoud

Voorwoord	3
1. Inleiding	5
1.1 Achtergrond en opgaven	7
1.2 Doel en scope	
Uitvoeringsagenda	8
1.3 Inhoud en opbouw	
uitvoeringsagenda Dordwijkzone	8
1.4 Positie en rol van partijen	8
2. Kaders en doelstellingen	9
2.1 Doelstelling Stadspark	10
2.2 Ontwerpprincipe	11
2.3 Agenda 2030 gemeente Dordrecht	11
2.4 Politiekakkoord 2022- 2026	12
2.4 Overige Programma's en projecten	12
3. Aanpak integrale gebiedsontwikkeling	
en uitvoering	13
3.1 Kwaliteitskader en borging	13
3.2 Overeenkomsten met partners	13
3.3 Participatie een proces van	
gebiedsontwikkeling	
samen met...de Stad	13
3.4 Scope en doel proces	
gebiedsontwikkeling	14
3.5. Procesaanpak	15
4. De uitvoering	16
4.1 Opzet Uitvoeringsagenda	16
4.2 Autonome ontwikkelingen	16
4.3 De aanpak	16
4.4 Uitvoeringsagenda Projecten	17
4.5 Uitvoeringsagenda deelgebieden	18
5. Programmaorganisatie	21
6. Financiën en verantwoording	22
6.1 Financiële kaders	23
6.2 Risicomanagement	23
6.3 Verantwoording	23
Bijlage: Ontwikkelvisie Mecanoo	24

Voorwoord

Met de ontwikkeling van de Dordwijkzone als Stadspark beschikt Dordrecht over een geweldige groene ader van 4 km² met veel ruimte voor rust, recreatie, sport en veel andere activiteiten. Het Stadspark is het grootste groengebied in de stad, een belangrijke schakel in de Stedelijk Ecologische Structuur (SES) en een verbinding tussen de stad en de Biesbosch. De stad groeit en verandert. Met de ontwikkeling van de Spoorzone voegen we een hoogwaardig woonmilieu toe en ook op andere plekken in de stad. Mede om die reden is het van belang om stedelijke groene ruimtes te realiseren. We hechten veel belang aan groen in de stedelijke omgeving.

Als gemeentebestuur hebben we forse ambities voor een duurzame en groene stad. Groen en water zijn belangrijk voor de stad. Een groene gezonde omgeving draagt bij aan een fijn woon- en leefklimaat. Groen zorgt er ook voor dat verschillende dieren en planten hier kunnen leven. Het stimuleert biodiversiteit. Schone lucht, fris water en een goede bodemkwaliteit zijn stuk voor stuk van levensbelang. De Dordwijkzone wordt doorontwikkeld tot het nieuwe centrale park van Dordrecht. Midden in de stad een gebied waar mensen, dieren en planten volop de ruimte hebben. Een plek waar mensen kunnen ontspannen, wandelen, sporten en recreëren, maar ook kunnen genieten van rust en van de natuur. Op korte afstand van en in directe verbinding met de eigen wijk en woning. We willen bewoners aanzetten tot bewegen, sporten, spelen, elkaar ontmoeten en de natuur beleven. De Dordwijkzone vormt de belangrijkste ecologische structuur binnen het verstedelijkte gebied op het Eiland van Dordrecht. Het verbindt het zuidelijk gelegen Nationaal Park De Biesbosch met de Wantijzone (rivier/getijdenpark) in het noorden. We nemen maatregelen om deze ecologische structuur te versterken, voor meer biodiversiteit, waterbuffering en we vergroten het leefgebied van planten en dieren in samenhang met ruimte voor natuurbeleving. Verder willen we het park zo ontwikkelen dat verschillende parkfuncties worden gecombineerd met stedelijke functies. Het stadspark zal de aaneengesloten groene zone in de stad gaan bieden waar inwoners naartoe gaan voor ontspanning, inspanning en verblijf.

Onze ambities op het gebied van groen en vergroening realiseren we onder meer door de inzet op de ontwikkeling van de programmalijn Dordwijkzone als stadspark vanuit de Agenda 2030. Deze programmalijn is nu uitgewerkt in een uitvoeringsagenda. De uitvoeringsagenda geeft u als gemeenteraad de handvatten om samen met de stad het stadspark te gaan realiseren. De uitvoeringsagenda geeft een beeld van waar we nu staan én wat ons nog te doen staat. De gebiedsontwikkeling van de Dordwijkzone is een langjarige ontwikkeling. In deze bestuursperiode 2022-2026 zullen we een het fundament van de gebiedsontwikkeling leggen met een duidelijk profiel dat het richtsnoer vormt voor de aanpak. We stippelen de koers uit voor ontwikkeling van het stadspark en realiseren de eerste noodzakelijke ingrepen die nodig zijn om het gebied een park te laten zijn. Met deze aanpak willen we andere partijen enthousiasmeren om mee te bouwen aan het stadspark. We willen graag dat bewoners, ondernemers en organisaties mee bouwen aan het park en het omarmen als de groene kamer van hun leefomgeving. En we zetten externe stakeholders zoals Provincie, Rijk en Europa aan om mee te investeren in een unieke ontwikkeling die een voorbeeld kan zijn voor andere stedelijke ontwikkelingen.

In deze uitvoeringsagenda geven we inzicht hoe de gebiedsontwikkeling wordt aangepakt en hoe de samenhang en sturing verloopt. In de uitvoeringsagenda zijn verschillende onderdelen uitgewerkt in projecten en deelgebieden en voorzien van een planning wanneer de raad aan zet is. Het is aan ons samen om de gestelde ambities als duurzame en groene stad te realiseren. Hiervoor ligt een gezamenlijke verantwoordelijkheid bij de gemeente, maar ook bij onze inwoners, bedrijven en verenigingen. Samen op weg naar een stadspark voor iedereen.

College van Burgemeester en wethouders

Middenin de stad ontstaat een gebied waar mensen, dieren en planten volop de ruimte hebben

1. Inleiding →

De stad groeit en verandert. Ook om die reden is het van belang om de ontwikkeling van de Dordwijkzone te starten. We hechten veel belang aan groen in de stedelijke omgeving. De mogelijkheid om te recreëren en van de natuur te genieten draagt veel bij aan de leefkwaliteit in een stad die zich verdicht. De behoefte aan ontspanning in het groen in de buurt van de woonomgeving is toegenomen. Veranderingen in het klimaat en opwarming van de stad vragen om verkoeling en groene ruimten. De betekenis die de Dordwijkzone als park voor de stad, de natuurwaarden, de ecologie en de biodiversiteit heeft kan nog ver worden vergroot. De openbare ruimte in de stad wordt anders beleefd en gebruikt steeds vaker vinden ontmoetingen plaats in de openbare ruimte. De druk op groengebieden rond de binnenstad neemt toe. Tegen deze achtergrond formuleren wij voor het Stadspark de opgaven. Voor de korte termijn, maar ook voor de langere termijn. In dit kader is de ontwikkelvisie Dordwijkzone Stadspark XXL van Mecanoo opgesteld. Deze visie is een inspiratiekader voor de langjarige gebiedsontwikkeling, de mogelijke nieuwe initiatieven en ontwikkelingen in en om het park.

Het Stadspark zal groene plekken in de stad gaan bieden waar inwoners naartoe gaan voor ontspanning, inspanning en verblijf. Het Stadspark zal de bestemming zijn met een prettig verblijfsklimaat, waar bezoekers altijd welkom zijn, ook zonder iets aan te schaffen. Het Stadspark zal worden opgebouwd uit verschillende elementen die samen een geheel vormen en de interactie met elkaar aangaan. Zo streven we naar een stadspark met natuurlijke onderdelen (bv. bos), parkdelen (bv. veld) en tuindelen. bv. rozentuin) gecombineerd met functies zoals sport, spelen, pluktuin, voedsel- en/of speelbossen, ligweide, festivals/ evenementen, horeca, kunst en cultuur. Ze bieden hierdoor een totaalbeleving en geven ruimte aan een divers palet aan activiteiten. Een stille wandeling en een festival kunnen op dezelfde locatie gehouden worden, omdat de ruimte aanpasbaar is in de tijd, afhankelijk van het gewenste gebruik. De verschillende plekken worden aaneengeregen door een route die ontworpen is voor langzaam verkeer, waar beleving boven efficiëntie gaat. Het nieuwe park

moet de groene kamers van de stad gaan bieden, die de bezoeker verkoeling bieden en jong en oud uitnodigen tot vertoeven, bewegen en ontmoeten. De Dordwijkzone heeft alles in huis om te worden doorontwikkeld tot het nieuwe centrale park van Dordrecht. Midden in de stad een gebied waar mensen, dieren en planten volop de ruimte hebben. Een plek waar mensen kunnen ontspannen, wandelen, sporten en recreëren, maar ook kunnen genieten van rust en van de natuur. Op korte afstand van en in directe verbinding met de eigen wijk en woning.

De Dordwijkzone heeft al veel kwaliteit, maar bestaat op dit moment uit een aaneenschakeling van verschillende gebieden. Dit komt door infrastructurele onderbrekingen, zoals het spoor en de N3, en door de inrichting van de sportparken. De Dordwijkzone is ook de belangrijkste ecologische structuur binnen het verstedelijkte gebied op het Eiland van Dordrecht. Het verbindt het zuidelijk gelegen Nationaal Park De Biesbosch met de Wantijzone (rivier/ getijdenpark) in het noorden. Het hart van de Dordwijkzone wordt gevormd door het oude landgoed Dordwijk, Dubbelmondepark en Overkamppark. Het gebied kenmerkt zich door een landelijk en parkachtig karakter met daarbij ook belangrijke ecologische waarden, maar (nog) niet als een eenduidig gebied. Door de ligging centraal in de stad, tussen de verschillende wijken, ligt de Dordwijkzone voor veel bewoners op korte afstand van de woning. De aanwezige barrières en infrastructurele doorsnijdingen maken het gebied echter niet altijd goed toegankelijk.

Een groot potentieel van de zone wordt op dit moment nog niet gebruikt. Deze opgave geeft ook invulling aan de Rijksopgave voor verstedelijking waar naast het toevoegen van wonen ook de leefkwaliteit moet worden vergroot. In de Agenda Dordrecht 2030 is het centrale doel een sociaal en economisch sterke stad. Dit is vertaald in een aantal subdoelen: groei van de bevolking, groei van werkgelegenheid en economie en het behoud van voorzieningen. Een centrale plaats in de Agenda Dordrecht 2030 wordt ingenomen door de wens om het aantal inwoners in de stad te laten groeien. Een andere factor waarop de Agenda

Dordrecht 2030 zich richt, is het leefklimaat. Uitbreiding van het woningaanbod vindt met name plaats in het programma Spoorzone en mogelijk in relatief beperkte mate aan de randen van de Dordwijkzone. Woningbouw betekent wel dat de stad zich verdicht. Bij verdichten van de bebouwing is het essentieel voor de leefbaarheid en kwaliteit van de leefomgeving om ruimte te houden voor groen (betere luchtkwaliteit) en mogelijkheden voor ontspanning. De programmalijn Dordwijkzone heeft dit doel en is gericht op het verbeteren van het leefklimaat en gezondheid van de inwoners.

De Dordwijkzone is een omvangrijke gebiedsontwikkeling. Basis voor deze gebiedsontwikkeling is de ontwikkelvisie van Mecanoo¹ die een langetermijnperspectief bevat voor de ontwikkeling van de Dordwijkzone. Deze visie zal worden uitgewerkt in concrete plannen. We doen dit adaptief.

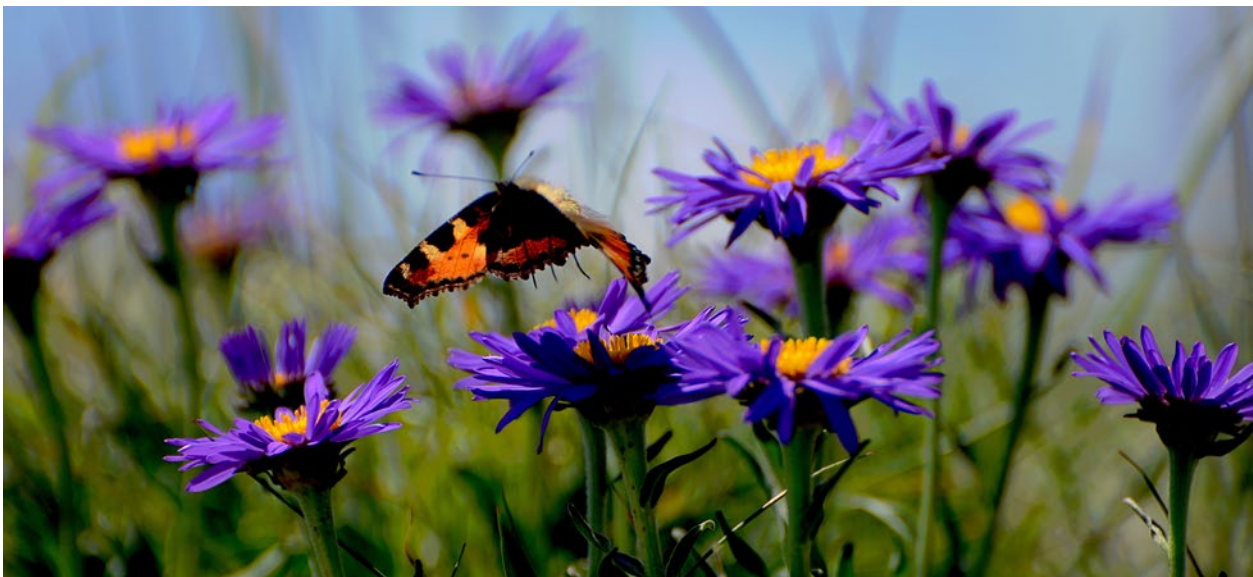
Met de nu beschikbare middelen kunnen we voor de Dordwijkzone een forse stap zetten en investeringen doen die het langetermijnperspectief dichterbij brengen. De ontwikkelvisie dient hier als stip op de horizon waarbij we ons moeten realiseren dat het niet haalbaar is om met de middelen die thans gereserveerd zijn, de visie in zijn geheel te verwezenlijken. Het legt een fundament. Voor de Dordwijkzone kunnen we met deze voorgestelde reservering de doelen behalen die ook ten grondslag liggen aan de ontwikkelvisie van Mecanoo, zoals het verbeteren van leefklimaat en luchtkwaliteit, een aantrekkelijke ruimte voor ontmoeting, recreatie, sport en bewegen en tot slot klimaatadaptatie en ecologische verbindingen. Zoals afgesproken in de Agenda 2030 zullen de gemeenteraad over de komende jaren kredietvoorstellen worden voorgelegd die passen binnen die ontwikkelvisie Dordwijkzone, en rekening houden met de beschikbare middelen én bijdragen van andere partijen.

Vertrekpunt voor de uitvoeringsagenda Stadspark is het ontwikkelperspectief van Mecanoo en de maatschappelijke businesscase. In dit ontwikkelperspectief is aangegeven waar op hoofdlijnen de ruimtelijke ingrepen (bereikbaarheid, sport, wonen, park, natuur en groenblauw) dienen te worden genomen. Voor dit programma heeft de raad 55 miljoen gereserveerd. In december 2021 is de raad akkoord gegaan met het voorbereidingskrediet van € 673.500 voor 2021-2022. In het coalitieprogramma Dordrecht 2022-2026 is aangegeven dat 4 miljoen vanuit de reservering Dordwijkzone ten goede wordt gesteld aan de opgave GroenBlauwe Stad.

Deze uitvoeringsagenda gaat over de aanpak voor het verder uitwerken en concreet uitvoeren van de plannen van de Dordwijkzone tot Stadspark. Voor de uitvoering is het van belang dat de doelen, zoals gesteld in de opgave GroenBlauwe Stad, de Omgevingsvisie, de sportparkenvisie in ontwikkeling en de uitgangspunten in het programma Dordwijkzone, in samenhang worden gezien. Ook vragen we bij deze uitvoeringsagenda de middelen aan voor de programmaorganisatie 2023-2026. De programmaorganisatie draagt zorg voor de ontwikkeling van de Dordwijkzone tot Stadspark.

Met de ontwikkeling van de Dordwijkzone naar het Stadspark hebben we een fantastisch groen gebied met een oppervlakte van 3.92 km² in de stad. In het Stadspark is ruimte genoeg voor de ontwikkeling van flora en fauna, het vergroten van de biodiversiteit en voor iedereen die wil sporten en recreëren in het groen. Op warme dagen is het Stadspark dé plek om verkoeling te vinden, Het Stadspark is daarom ook van cruciaal belang voor de klimaatbestendige leefbare stad. Om het Stadspark een park van iedereen te laten zijn, willen we iedereen uitnodigen mee te denken over hoe we dit kunnen doen. En zoals gezegd: er is ruimte genoeg en door aandacht gaan dingen groeien.

¹ Bijlage 1: Ontwikkelperspectief Dordwijkzone Stadspark XXL

1.1 Achtergrond en opgaven

Dordrecht is gestart met de ontwikkeling van de Dordwijk-zone tot een Stadspark. Een stadspark voor de deur zorgt voor een hoogwaardige leefomgeving met veel kwaliteit. Het gebied kenmerkt zich door een landelijk en parkachtig karakter met daarbij ook belangrijke ecologische waarden, maar (nog) niet als een eenduidig gebied. Alhoewel het gebied zich daar goed voor leent, wordt een groot potentieel van de zone op dit moment nog niet gebruikt. De Dordwijk-zone kan bijdragen aan de (kwalitatieve) groei van de stad en ruimte bieden voor daaraan gekoppelde verbetering van sport- en recreatievoorzieningen. Door investeringen in groenblauw wordt de kwaliteit van de leefomgeving en luchtkwaliteit vergroot. Hiervan profiteren zowel de huidige inwoners van Dordrecht als toekomstige generaties.

Betere groenblauwe voorzieningen dragen bij aan hittebestendigheid en waterberging, aspecten die in het licht van klimaatverandering steeds belangrijker zullen worden voor een duurzame stad. De bereikbaarheid binnen de stad wordt verder vergroot door het verbeteren van de aansluiting en verbinding tussen woonwijken die onderdeel zijn van de programma's Spoorzone en Dordwijkzone.

Door het wegnemen van barrières tussen wijken worden deze meer met elkaar verbonden. Dit vergroot de sociale cohesie en netwerken in de stad. Ook maakt dit het centrum toegankelijker voor bewoners van wijken buiten het centrum en zal daarmee een positief effect hebben op de potentiële klanten van winkels in het centrum en het potentieel aan gebruikers (draagvlak) voor de voorzieningen in de stad.

Een gezond eiland zet aan tot bewegen, spelen, elkaar ontmoeten en de natuur beleven en maakt dit bereikbaar, toegankelijk en aantrekkelijk voor alle inwoners. Groenblauwe structuren helpen hierbij door het aanbieden van attractieve, koele routes voor voetgangers en vooral fietsers. Daarvoor is het van belang dat deze routes fijnmazig, comfortabel en veilig zijn, barrières worden geslecht, en er wordt gezorgd voor voorzieningen die aan de routes gelegen zijn. Het meer openbaar maken van de sportparken en het sportiever maken van de openbare ruimte verdient hierbij extra aandacht.

Bij de gebiedsontwikkeling wordt rekening gehouden met de huidige en toekomstige flora en fauna in het gebied. Ingrepen in de openbare ruimte kunnen de mogelijkheid bieden voor het creëren van habitat voor verschillende soorten fauna, om zo de openbare ruimte en gebouwen natuurinclusief te maken. Naast biodiversiteit kan groen ook ingezet worden voor klimaatadaptatie. Groenstructuren kunnen worden gebruikt voor regenwaterberging in de winter en voor verkoeling zorgen in de zomer. Daarnaast kan regenwater gefilterd worden met behulp van vegetatie en kan groen een aanleiding zijn voor het creëren van speel- of verblijfsplekken. Hierin levert het groen ook een bijdrage aan de opgaven rondom geluid en luchtkwaliteit. Met deze aanpak is groen niet alleen kijkgroen, maar ook functioneel en zijn wij in staat om plannen te ontwikkelen die functioneren als landschappelijk systeem en een goede ruimtelijk kwaliteit hebben. Naast de ontwikkeling van het gebied als stadspark zullen er ook nieuwe functies op het gebied van wonen, werken en zorg worden toegevoegd of gecombineerd in of aan de randen van het park.

1.2 Doel en scope Uitvoeringsagenda

**Vertrekpunt voor de uitvoeringsagenda
Stadspark is het ontwikkelperspectief van
Mecanoo en de maatschappelijke businesscase.**

In dit ontwikkelperspectief is aangegeven waar op hoofdlijnen de ruimtelijke ingrepen (bereikbaarheid, sport, wonen, park, natuur en groenblauw) dienen te worden genomen en zijn globaal de kosten hiervoor berekend. Deze maatregelen worden nu verder uitgewerkt en geconcretiseerd zodat we de uitvoering ter hand kunnen nemen. De uitvoeringsagenda is een sturingsinstrument voor de ontwikkeling om te sturen op de fasering en op de ontwikkeling van de te realiseren projecten en processen. Het heeft als doel om de processen, de uit te voeren maatregelen en de inzet van middelen inzichtelijk en beheersbaar te maken. De uitvoeringsagenda biedt ook een kader aan alle partijen die betrokken zijn bij de ontwikkeling van het gebied. De uitvoeringsagenda zet het reserveringsbesluit van de gemeenteraad over de Agenda 2030 om in een aanpak op de verschillende onderdelen en deelgebieden en geeft aan wanneer de gemeenteraad aan zet is. Het geeft ook een fasering en een prioritering aan in de uitvoering en de middelen. Deze integrale uitvoeringsagenda geeft een samenvattende weergave van de aanpak op de verschillende planelementen en het proces van gebiedsontwikkeling voor de periode 2022-2026 en welke onderdelen een langere periode gaan beslaan.

1.3 Inhoud en opbouw uitvoeringsagenda Stadspark

De uitvoeringsagenda gaat in op:

- Kaders voor ontwikkeling van het gebied
- Aanpak voor proces om te komen tot een ontwikkelstrategie (gebiedsontwikkeling)
- Aanpak van de uitvoering deelprojecten/realiseren van de fysieke maatregelen
- Programmaorganisatie
- Financiële kaders en verantwoording

1.4 Positie en rol van partijen

De gemeente is trekker en regisseur van de ontwikkeling van de Dordwijkzone tot Stadspark en de gebiedsontwikkeling. Daarmee is de gemeente verantwoordelijk voor het beleid, de planvorming en de realisatie. De gemeente draagt dan ook het risico. De gemeente heeft een bepallende verantwoordelijkheid voor de inhoud van de gebiedsontwikkeling.

De belangrijke overheidsstakeholders in het project zijn de gemeente, provincie, waterschap en een aantal ministeries (BZK, LNV, IM).

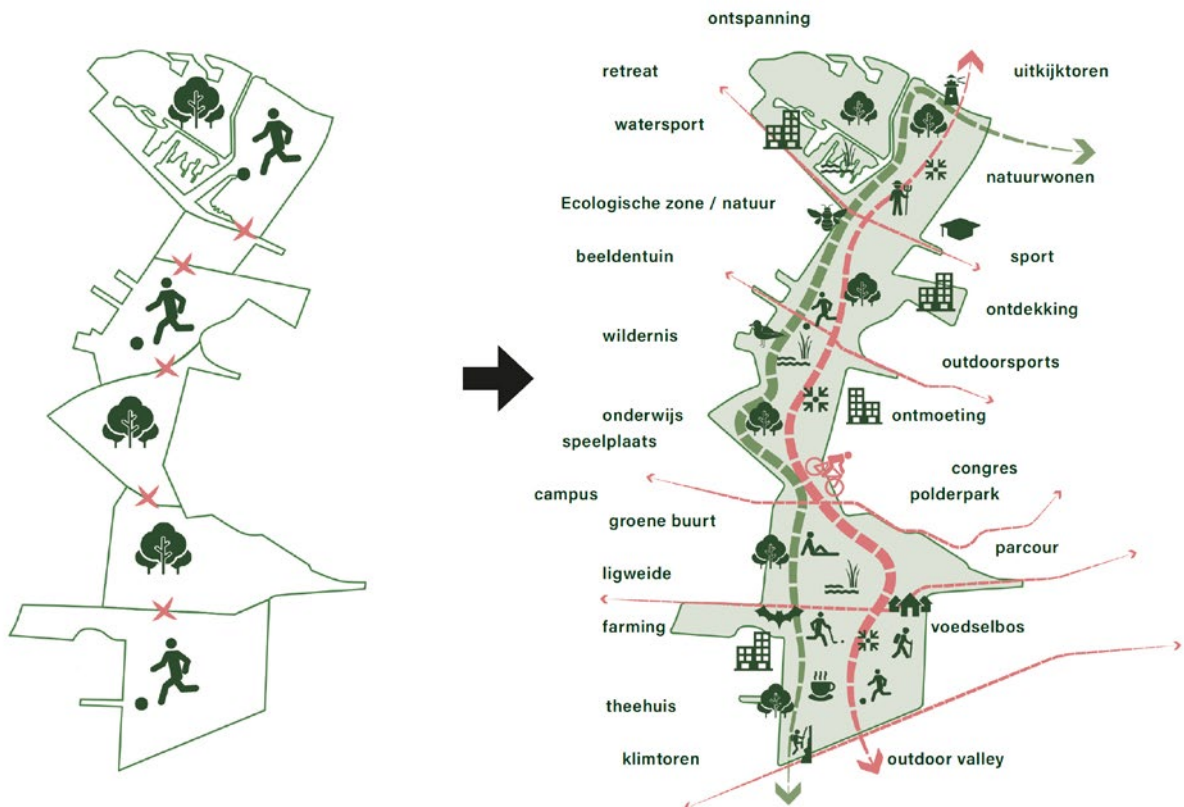
2. Kaders en doelstellingen

Vanzelfsprekend bieden de beleidskaders van de gemeente en (voor zover van toepassing) van de provincie en het waterschap de kaders voor het programma. Er wordt weleens gesteld dat een goed park tien redenen kent om naartoe te gaan zodat er voor een ieder wat te beleven valt. We hanteren deze tien redenen als kader. In de ontwikkeling van Mecanoo is aangegeven dat de shift

naar Stadspark zich met name richt op een veel gevarieerder programma, versterking van de natuurbeleving en vergroting van de betrokkenheid van bewoners. Dit zijn drie belangrijke speerpunten om ervoor te zorgen dat het park door iedereen gevonden wordt en dat dit gebied ook daadwerkelijk gevoeld wordt als de eigen achtertuin voor alle inwoners.

Wat maakt een park tot een stadspark?

2.1 Doelstelling Stadspark

Doelstelling Stadspark Dordrecht:

Het parkachtige en landschappelijke karakter van de Dordwijkzone biedt kansen om deze zone om te vormen tot een nieuw klimaatbestendig en toegankelijk stadspark. Dit Stadspark moet een aantrekkelijke, centrale plek in de stad worden, waar elke Dordtenaar graag komt. Het Stadspark zal de groene plekken in de stad gaan bieden waar inwoners naartoe gaan voor ontspanning, vertier en verblijf. Het Stadspark zal de bestemming zijn met een prettig verblijfsklimaat, waar bezoekers altijd welkom zijn, ook zonder iets aan te schaffen. Het Stadspark zal worden opgebouwd uit verschillende elementen die samen een geheel vormen en de interactie met elkaar aangaan. Zo streven we naar een stadspark met natuurlijke onderdelen (bv. bos), parkdelen (bv. veld) en tuindelen (bv. rozen-tuin) gecombineerd met functies. Ze bieden hierdoor een totaalbeleving en geven ruimte aan een divers palet aan activiteiten. Een stille wandeling en een festival kunnen op dezelfde locatie gehouden worden, omdat de ruimte aanpasbaar is in de tijd, afhankelijk van het gewenste gebruik. De verschillende plekken worden aaneengeregen door een route die ontworpen is voor langzaam verkeer, waar beleving boven efficiëntie gaat. Het nieuwe park moet de stad groene kamers gaan bieden, die de bezoeker verkoeling brengen en jong en oud uitnodigen tot vertoeven, bewegen en ontmoeten.

Voor de gebiedsontwikkeling van de Dordwijkzone naar het Stadspark hanteren we de volgende ontwikkeldoelstellingen:

1. Herstel en uitbreiding van de stedelijke ecologische structuur
2. Ruimte voor waterbuffering
3. Benutten van kansen voor recreatief medegebruik sportparken
4. Vergroten van de gebruikswaarde van het gebied als park van de stad
5. Verbeteren ontsluiting van het gebied voor fietsers en voetgangers
6. Vergroten van de herkenbaarheid van het gebied
7. Verbeteren van de verblijfsfuncties
8. Toevoegen van nieuwe natuur
9. Maatschappelijk en zorgprogramma
10. Toevoegen van woon-, economisch en zorgfuncties die een positieve bijdrage leveren aan de aantrekkelijkheid en/of benutting van het park

Tien redenen om naar het stadspark te gaan:

1. Grote keuze aan wandelroutes.
2. Aantrekkelijke gebouwen in of aan het park, al dan niet met horeca of andere voorzieningen.
3. Park is afgebakend met duidelijke entrees.
4. Voorzieningen voor alle doelgroepen: spel, sport, ontmoeting, reuring én rust.
5. Variatie in beeld: water, ligweiden, gebouwen, open/dicht, etc.
6. Aantrekkelijke fiets- en wandelpaden met afwisselend uitzicht en bankjes onderweg.
7. Variatie in groen: plantvakken, rozentuin, bomen, heesters, ecologische zone, etc.
8. Geen autoverkeer door of vlak langs het park.
9. Goed bereikbaar, ook voor minder mobiele mensen en met het openbaar vervoer.
10. Extra's waar mensen voor 'omreizen', zoals kunst, dieren, openluchttheater, etc.

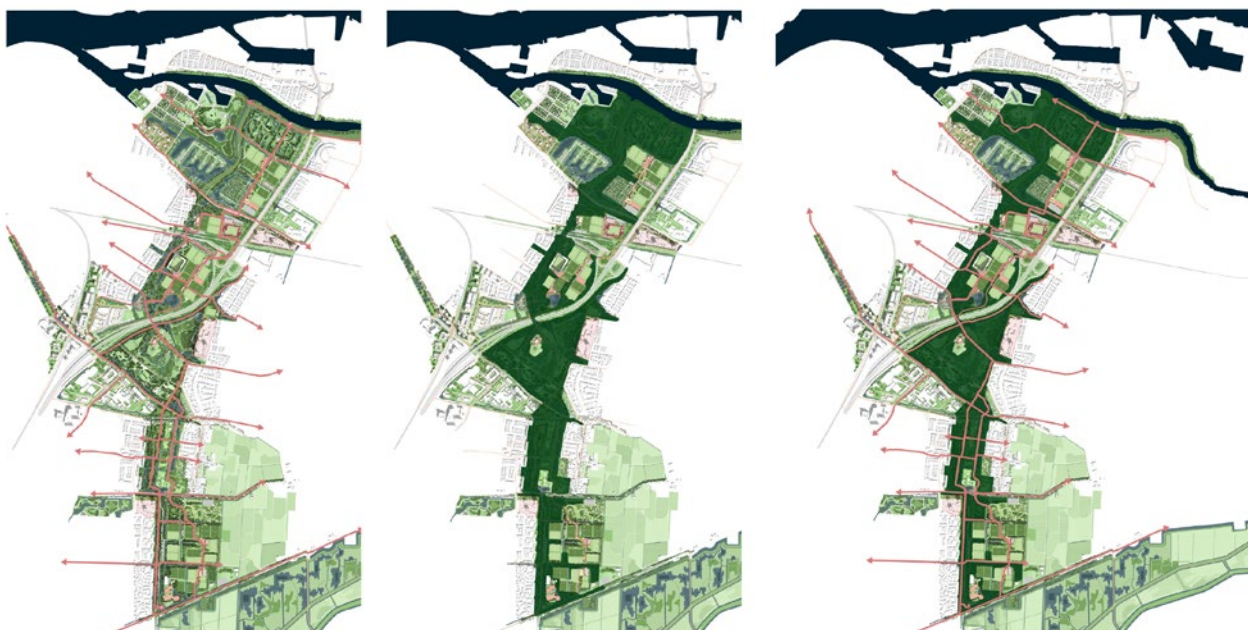
2.2 Ontwerpprincipe

Het stadspark wordt gekenmerkt door het ontwerpvoorstel uit de ontwikkelvisie: de groene corridor. Het is een belangrijke drager van het plan en bestaat uit een combinatie van een actieve route en een natuur route. Door deze routes zijn zowel de rijkdom van de natuur en de rijkdom van het grote aanbod aan voorzieningen in het park verbonden met elkaar. De cultuurhistorie, de natuur, de buurtinitiatieven, de ontspanning, het sporten en spelen, zullen allemaal redenen zijn om het Stadspark misschien wel dagelijks te bezoeken. Natuur en stad versterken elkaar. Het vormt de ruggengraat van de gebiedsontwikkeling. Het ontwerpvoorstel wordt als ontwerpprincipe gehanteerd bij de uitwerking naar de concrete plannen. De uitwerking om te komen tot een voorlopig ontwerp is reeds gestart en zal in het voorjaar 2023 aan de gemeenteraad worden aangeboden.

2.3 Agenda 2030 gemeente Dordrecht

De Dordwijkzone is één van de zeven programma's van de Investeringsagenda 2030 gemeente Dordrecht. Investerings in de Dordwijkzone dragen bij aan meerdere doelen van de Agenda 2030. De grootste bijdrage van de gebiedsontwikkeling Dordwijkzone is het verbeteren van het leefklimaat en leefbaarheid van de totale stad. Zulke investeringen zijn ook nodig in een verdichtende stad en hangen logisch samen met de woningbouw die bijvoorbeeld in het programma voor de Spoorzone zijn opgenomen. Groenblauwe voorzieningen dragen bij aan hittebestendigheid en waterberging, aspecten die in het licht van klimaatverandering steeds belangrijker zullen worden voor een duurzame stad. Dit alles draagt bij aan de gezondheid van de inwoners. De investeringen geven de woonomgeving voor de hele stad een plus en maken de stad aantrekkelijker voor huidige en nieuwe inwoners.

Een backbone structuur

2.4 Politiek akkoord 2022-2026

In het politiek akkoord is het volgende aangegeven: “Onze ambities op het gebied van groen en vergroening realiseren we onder meer door de inzet op de Programmalijn Dordwijkzone. Daarin realiseren we een toegankelijk centraal gelegen stadspark met ruimte voor sport en recreatie. Met die groenvoorzieningen en ecologische verbindingen zorgen we voor een gezonde, groene en leefbare stad.

Dordwijkzone:

‘Onze ambities op het gebied van groen en vergroening realiseren we onder meer door de inzet op de Programmalijn Dordwijkzone. Daarin realiseren we een toegankelijk centraal gelegen stadspark met ruimte voor sport en recreatie. Met die groenvoorzieningen en ecologische verbindingen zorgen we voor een gezonde, groene en leefbare stad.’ ‘De Dordwijkzone ligt midden in Dordrecht en wordt het grootste stadspark voor alle inwoners. Hier combineren we natuur, biodiversiteit, recreatie, sport en wateropvang. Het stadspark maakt dat een deel van de stad beter bestand is tegen hitte. Het zorgt voor afkoeling op dagen dat het erg warm is. Aan de randen van de Dordwijkzone zoeken we ruimte voor wonen en bedrijvigheid die past bij het gebied. We willen dit toekomstige stadspark straks goed verbinden met de Dordtse Biesbosch. Om nog meer te kunnen genieten van onze stad aan het water, realiseren we een aantrekkelijk en veilig stadsstrand in het water van het Wantij.’ ‘We verbeteren de groene verbindingzones tussen de wijken en het groen ter versterking van de biodiversiteit en recreatieve routes.’

Agenda Dordt 2030:

De programma's en reserveringen binnen Agenda Dordrecht 2030 blijven onze ondersteuning houden, en monitoren we via de verschillende business cases op de gewenste (structurele) effecten. Het programma Dordwijkzone is gericht op een versterking van een gezonde en leefbare stad door onder andere te investeren in groenvoorzieningen, ecologische verbindingen, en biodiversiteit. Ook de opgave Groen Blauwe

Stad levert aan die doelstellingen een belangrijke bijdrage. Om de continuïteit van dit programma ook de komende bestuursperiode zeker te stellen, en daarmee ook de goede kansen op het aantrekken van extra middelen uit Europa, verlagen we de reservering voor de Dordwijkzone met € 4 miljoen ten gunste van de opgave Groen Blauwe Stad.

2.4 Overige programma's en projecten

Het programma zal voor een aantal onderwerpen nauw afstemmen met het programma sportparken, de Spoorzone en de opgave Groen Blauwe Stad, Bouwende stad en Levendige binnenstad. Ook de ambitie voor het toevoegen van nieuwe bomen zoals opgenomen in het politiek akkoord vraagt nadere afstemming. De opgaven opereren los van de ontwikkeling van de Dordwijkzone. Wel is goede afstemming en verbinding vereist, waar we zorg voor dragen aan de randen van het park.

3. Aanpak integrale gebiedsontwikkeling en uitvoering

Zoals in de inleiding geduïd, heeft deze uitvoeringsagenda betrekking op de realisatie van de fysieke maatregelen in fase 1 (tot 2026), de voorbereiding van te treffen maatregelen na 2026 en het opstellen van een ontwikkelstrategie voor de gebiedsontwikkeling. Dit hoofdstuk geeft inzicht in de uitwerking van een aantal overkoepelende producten die sturing geven aan de integrale planontwikkeling.

3.1 Kwaliteitskader en borging

De eerste stap in het proces naar realisatie van de maatregelen is het opstellen van een voorlopig ontwerp voor de klimaatbuffer en de actieve as met daaraan gekoppeld een kwaliteitsbeeld. Het voorlopig ontwerp bevat een aanscherping van de voorgenomen maatregelen zoals opgenomen in de ontwikkelvisie Dordwijkzone van Mecanoo. De beschrijving van de maatregelen zoals opgenomen in de ontwikkelvisie, biedt op onderdelen nog ruimte voor nadere invulling en interpretatie, met name ten aanzien van het ruimtelijk raamwerk, routing zoals verwoord en verbeeld. Gedacht moet worden aan uitwerkingen van de aanpak van de sportparken en de routing van de actieve as. Het voorlopig ontwerp zal een nadere definiëring maken en meer in co-creatie met de stad tot stand worden gebracht. Van belang is dat het voorlopig ontwerp flexibiliteit heeft. De mate van detail is een aandachtspunt. Sommige onderdelen zullen globaal zijn en andere onderdelen wat gedetailleerder. Daaraan gekoppeld wordt een kader voor het toetsen van de te realiseren ruimtelijke kwaliteit opgesteld in de vorm van een kwaliteitsbeeld voor de openbare ruimte. Hierin worden alle relevante kwaliteitsaspecten opgenomen met betrekking tot beeldkwaliteit, functionaliteit en duurzaamheid. De opgave is ervoor te zorgen dat het kwaliteitsbeeld een kader geeft voor de gebiedsontwikkelingen van de deelgebieden. De opgave vraagt enerzijds om een innovatieve en conceptuele aanpak, anderzijds is het noodzakelijk om een plan te

ontwerpen dat werkelijk klopt en goed gaat functioneren. De stedelijke dichtheid is hoog en de druk op de buitenruimte is groot. Hierdoor zullen allerlei ruimteclaims in de openbare ruimte terecht komen.

3.2 Overeenkomsten met partners

In de aanpak is voorzien om zo vroeg mogelijk in het vervolgproces de samenwerking met de partners in het proces vast te leggen. Door dit aan de voorkant goed te regelen en daarin als partijen ook te investeren, is een efficiënter werkproces nodig om dit tot stand te brengen. Met de partijen zullen zoveel mogelijk afspraken worden gemaakt. Deze zullen als kader gelden voor de ontwikkeling van de deelprojecten. Een deel van de samenwerking zal verlopen via het publiekrechtelijk spoor. In het proces om te komen tot de overeenkomsten zullen de volgende stappen worden doorlopen:

1. Verkenning van wat er afgesproken moet worden
2. Analyse in welke vorm de afspraken worden vastgelegd
3. Onderhandelingen over afspraken
4. Vastleggen afspraken in overeenkomst
5. Besluitvorming overeenkomst
6. Ondertekening overeenkomst
7. Beheer overeenkomst

3.3 Participatie een proces van gebiedsontwikkeling samen met...de stad

In het politiek akkoord is aangegeven dat: “We samen met onze inwoners, onze bedrijven, onze instellingen én onze raad bouwen wij aan deze stad.” Verder is aangegeven: “Als we plannen maken voor de stad, leggen we goed uit hoe we deze plannen samen verder kunnen brengen. Soms is

het informeren van direct omwonenden voldoende. Het kan ook passender zijn om gelegenheid te geven aan betrokkenen om een advies uit te brengen over het plan. Of door te vragen aan mensen om hun ideeën, wensen, meningen en voorkeuren naar voren te brengen. En, als vierde mogelijkheid, het in gezamenlijk overleg ontwikkelen van een plan. Als de participatietrajecten zijn doorlopen, weegt de raad de belangen af en neemt een besluit.” In uitwerking hiervan is voor de uitvoeringsagenda Stadspark uitgangspunt dat we samen met de partners actief werken aan het proces van de gebiedsontwikkeling en dat we in co-creatie de plannen willen gaan ontwikkelen. De uitvoeringsagenda en de bijbehorende ontwikkelvisie van Mecanoo zullen de start vormen voor de communicatie en het participatieproces. We richten ons hierbij op iedere Dordtenaar. Daarnaast zal er per deelgebied nog een separaat participatieproces worden doorlopen in aansluiting op het overkoepelende proces.

Participatie

Bij de gebiedsontwikkeling van de Dordwijkzone tot Stadspark richten we ons met name op de inwoners, gebruikers alsmede andere belanghebbenden zoals bijvoorbeeld groenexperts, ecologen, fietsersbond, etc. De gebiedsontwikkeling wordt aangestuurd als een proces, waarbij het benutten van kansen, flexibel omgaan met mogelijkheden en samen met initiatiefnemers en bewoners zoeken naar oplossingen centraal staan. Deze wijze van ontwikkelen zal worden ingezet om het Stadspark ook echt het park van de inwoners van Dordrecht te laten zijn. Hiertoe wordt bij de start van de aanpak van de deelgebieden van de gebiedsontwikkeling een aparte communicatie en participatie opdracht opgesteld. Inwoners mogen door middel van co-creatie hun voorkeur geven, over de mogelijke inrichting van het park, de benodigde en mogelijke activiteiten en andere ontwikkelmogelijkheden. Het idee is dat de inwoners betrokken en “eigenaar” worden van het nieuwe stadspark. Van belang hier is dat vanuit het programma het omgevingsmanagement goed wordt ingevuld.

Communicatie

De komende jaren gaan stap voor stap – en soms naast elkaar - de verschillende projecten en deelgebieden in uitvoering om de Dordwijkzone tot ontwikkeling te brengen tot een groots park. Daaraan vooraf gaat een periode van het maken van plannen, ontwerpen en ramingen, waarin er voor de buitenwereld nog weinig zichtbaar is. Juist in deze fase is het belangrijk om belanghebbenden en belangstellenden in de stad me te nemen in verschillende vormen en stad en regio te informeren over de veranderingen die

de komende jaren volgen, de maatregelen en de stappen om daar te komen en de mogelijkheden om daarover als bewoner, gebruiker of belanghebbende mee te denken en praten. Afzender van de communicatie is in beginsel de gemeente Dordrecht, altijd afgestemd met en waar nodig aangevuld met de partners die direct betrokken zijn bij specifieke deelprojecten. Op verschillende manieren zullen stakeholders, inwoners en betrokken partijen worden betrokken en concrete initiatieven zoveel mogelijk verder worden geconcretiseerd en in projecten vertaald.

3.4 Scope en doel proces gebiedsontwikkeling

Het proces van gebiedsontwikkeling heeft betrekking op de gehele Dordwijkzone van noord naar zuid. Het doel van het proces van gebiedsontwikkeling is om nieuwe parkfuncties in het gebied te realiseren en een klimaatbuffer en recreatiemogelijkheden toe te voegen aan de stad. Er is inzet nodig voor het verkrijgen van aanvullende financiering om extra kwaliteit aan de omvangrijke Dordwijkzone toe te voegen. In het bijzonder gaat daarbij de aandacht uit naar een kwaliteitsimpuls voor de klimaatbuffer-as en de actieve as.

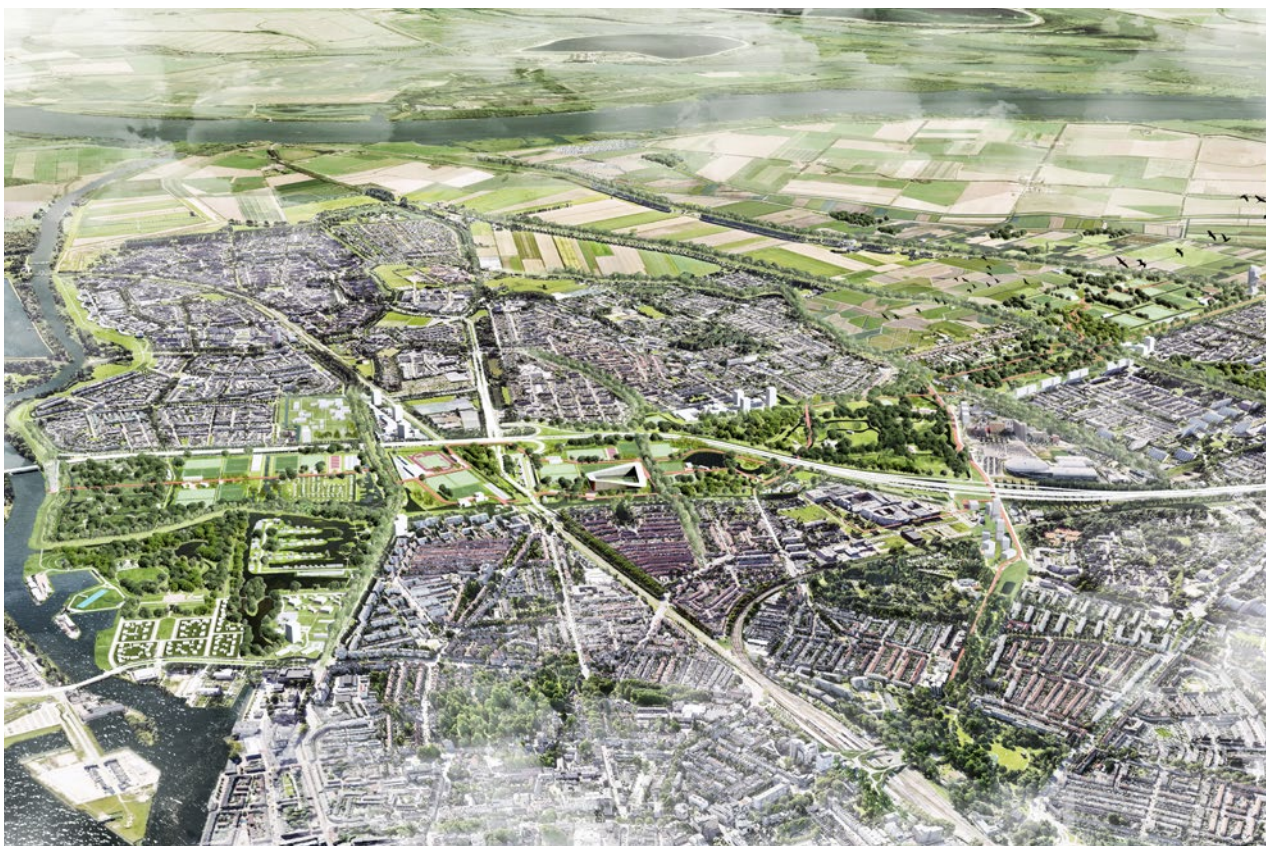

3.5. Procesaanpak

De aanpak is gericht op het creëren van draagvlak over de wijze waarop de gebiedsontwikkeling gestalte zou moeten krijgen, het liefst uitmondend in een gedragen visie op partnerschap, rollen en verantwoordelijkheden en vertrouwen in elkaar. Langjarig commitment is nodig. Daarbij gaat het om vier thema's die nauw met elkaar verbonden zijn, te weten anders samenwerken, anders plannen, anders instrumenteren en anders investeren. Deze vier thema's zijn de kapstok van de procesaanpak van de gebiedsontwikkeling. Voor dit proces zijn een viertal dragers van belang:

- Het ontwerpproces en het kwaliteitsbeeld;
- Het communicatieproces over het Stadspark;
- De aanpak van de co-creatie en participatie;
- Sturing op de aanpak in de gebiedsontwikkelingen.

Verder wordt ingezet op het jaarlijks (laten) organiseren van iets concreets in het gebied (een evenement of een tijdelijk ander gebruik). Iets dat de relatie legt met de ontwikkelingen van het gebied en met de gewenste identiteit van het gebied. Verder zetten we in op een gefaseerde aanpak waar we een deel van de maatregelen die geen belemmeringen opleveren voor de toekomstige ontwikkelingen al eerder realiseren. Daarmee wordt de gebiedsontwikkeling nu al tastbaar en voelbaar.

4. De uitvoering

4.1 Opzet uitvoeringsagenda

In de ontwikkelvisie Dordwijkzone Stadspark XXL van Mecanoo is er voor het Stadspark een ruggengraat structuur bestaande uit een actieve as en een klimaatbuffer-as opgezet. Daarnaast zijn er verschillende deelgebieden onderscheiden. Verder zijn er kansen benoemd voor woningbouw en economische ontwikkeling aan de randen van het park en meerdere groenblauwe en toeristisch-recreatieve ontwikkelingen in combinatie met sport en bewegen. Het Stadspark is een gebiedsontwikkeling die wordt uitgewerkt via projecten en deelgebieden. In deze uitvoeringsagenda aanpak zijn deze projecten en deelgebieden benoemd en geprioriteerd en er is aangegeven wanneer de raad zal worden betrokken.

4.2 Autonome ontwikkelingen

De ontwikkelvisie Dordwijkzone Stadspark XXL geeft een totaalbeeld van het gebied. En omvat dus ook een aantal ontwikkelingen in het gebied die al een autonoom proces doorlopen. Om die reden vormen ze geen onderdeel van de uitvoeringsagenda. Het gaat om de volgende ontwikkelingen:

- Woningbouw ontwikkeling Vlijweide
- Ontwikkeling Vrije Tuinder
- Biodiversiteitsobject Overkamppark

Deze projecten kennen een eigen proces en financiering. Vandaar dat de opname in de uitvoeringsagenda zich beperkt tot deze beschrijving.

4.3 De aanpak

De ontwikkeling van het Stadspark is een langjarige ontwikkeling. Voor de middelen die thans binnen de Agenda 2030 zijn gereserveerd, kunnen niet alle gewenste maatregelen worden uitgevoerd. Om richting aan te geven is een fasering en prioritering aangebracht in deelgebieden.

Op basis van de ontwikkelvisie van Mecanoo is indicatief het budget aangegeven dat beschikbaar is voor de huidige maatregelen (prijspeil 2021) en wordt inzicht gegeven in de maatregelen op langere termijn. In de aanpak is het Stadspark onderverdeeld in overkoepelende projecten. Deze zijn: Ontwerp klimaatbuffer- en actieve as, Kwaliteitsbeeld klimaatbuffer en actieve as, Ecologisch programma, Afwegingskader voor initiatieven, Functies in het Stadspark, Communicatie- en participatieplan en Lobbyplan en deelgebieden. Deze deelgebieden worden gefaseerd aangepakt. De hoofdstructuren van het park vormen de klimaatbuffer-as en de actieve as. Voor deze hoofdstructuren zal een voorlopig ontwerp en kwaliteitsbeeld worden gemaakt die het kader vormen voor de deelgebieden. Het gaat om de volgende deelgebieden:

- Wantijzone/Jeugddorp;
- Sportparken Stadspolders/Reeweg;
- Krommedijk incl. sportpark;
- Parkendriehoek (Landgoed Dordwijk, Dubbelmondepark, Overkamppark);
- Stevensweg/Sportpark Schenkeldijk.

In de volgende paragrafen volgt een beschrijving van de projecten en deelgebieden en welke onderdelen we in de periode 2022-2026 gaan uitvoeren. Verder nemen we maatregelen die uitvoerbaar zijn in de periode 2022-2026 in uitvoering zodat de ontwikkeling van het park concreet zichtbaar en tastbaar wordt voor de inwoners. Hetgeen betekent dat we concreet maatregelen eerder gaan uitvoeren mits we dit zonder belemmeringen dit kunnen doen. Voorwaarden hiervoor zijn;

1. Snel resultaat kunnen boeken (voorbeeld ecologische maatregelen)
2. Het subsidieregime vraagt eerder om uitvoering vraagt eerder dan gepland (voorbeeld fietsverbinding Schenkeldijk)
3. Het kansrijk zijn in samenhang met andere ontwikkeling (voorbeeld Reewegpark)

Voor het deelgebied Stevensweg/Schenkeldijk is reeds een startnotitie opgesteld.

4.4 Uitvoeringsagenda Projecten

Product	Wat	Planning	Raadsbetrokkenheid
Ontwerp	Het maken van een voorlopig ontwerp voor de Klimaatbuffer en recreatieve as	Start Q3 2022	Q2 2023
Kwaliteitsbeeld	Het maken van een kwaliteitsbeeld voor openbare ruimte	Start Q3 2022	Q2 2023
Ecologisch programma	Uitvoeringsagenda voor ecologische maatregelen die nu al kunnen worden uitgevoerd	Gestart 2022 Uitvoering 2023	Q4 raadsvoorstel investeringskrediet ecologische maatregelen
Afwegingskader voor initiatieven	Een afwegingskader waar ontwikkelingen en initiatieven van derden aan kunnen worden getoetst	Start Q1 2023	Q3 2023
Funcities in de Dordwijkzone	Een programma van eisen voor de toe te voegen functies (wonen, sport, economie, zorg)	Gestart Q2 2022	Q1 2023
Communicatie en participatieplan	Een strategische communicatie- en participatieplan	Gestart in 2022 Start communicatie september 2022 gelijktijdig met de uitvoeringsagenda	Op gezette tijden zal de raad worden geïnformeerd of uitgenodigd om deel te nemen
Lobbyplan	Het maken van een strategisch lobbyplan met een opdracht voor externe financiering	Start in Q3 2022	Verantwoording via de P&C cyclus en de rapportage Agenda 2030
Kennis en positionering Stadspark	Het promoten en kennisdelen van de ontwikkeling van het Stadspark provinciaal, landelijk en Europees	Al gestart in 2022: Deelname Citydeal Openbare Ruimte Deelname programma Young Innovators Rijksbouwmeester (afgerond in 2022) Living Lab onderzoek BEGIN	Verantwoording via de P&C cyclus en de rapportage Agenda 2030

4.5 Uitvoeringsagenda deelgebieden

Voor ieder deelgebied van het Stadspark, zal een eigenstandige projectfasering worden opgesteld met bijbehorende projectdefinitie en middelen. De deelgebieden zijn in samenhang samengesteld (parkenzone, sportparken etc.) en er is een fasering en prioritering opgenomen. Kader voor de deelgebieden is het ontwerp van de klimaatbuffer en actieve as. De deelgebieden worden zoveel mogelijk samen met het gebied opgepakt. Uit ervaring in soortgelijke gebiedsopgaven blijkt dat er op deze wijze een win-win situatie kan ontstaan. De daaruit voortvloeiende projecten kunnen samen met inwoners, gebruikers van park en sport, lokale ondernemers en belanghebbende partijen nader worden uitgewerkt en hebben de integrale benadering daarmee in zich verwerkt.

Deelgebied	Aandachtspunten uit Ontwikkelvisie Mecanoo voor de deelgebieden	Maatregelen lange termijn	Planning	
		Voor de langere termijn en voor deze interventies wordt gezocht naar andere financiering en medefinanciering met derden op een natuurlijke moment	De gemeenteraad wordt op de gebruikelijke wijze voor gebiedsontwikkelingen betrokken.	
Deelgebied Wantijzone/ Jeugddorp 	• Enkele nieuwe flora- en faunapassages • Een uitkijkpunt op de kop van de Wantijdijk • Nieuwe verbinding met het Wantijpark en de Tijpoort • Mogelijk woningen toevoegen • Een waterrijk gebied voor de scouting, jeugddorp en stadscamping	• Een nieuwe doorgang onder de N3 naar het Wellant College • Een doorgaande fiets- en wandelroute (actieve as) tussen Wantij, Stadspolders en Reeweg	Start initiatieffase Q1 2024 Startnotitie naar de raad	Reeds gestart woningbouwontwikkeling Vlijweide

Parkenzone Dubbelmonde, Landgoed Dordwijck en Overkamppark 	Rondom Landgoed Dordwijck worden onder andere de volgende ingrepen voorgesteld: • De wandel- en fietsroutes uit te breiden en te voorzien van nieuwe bestemmingen zoals een Mogelijkheid voor Openluchttheater langs de Dordwijcklaan Overkamppark • Een natuurlijke inrichting van het Overkamppark • Een nieuwe toegang naar het Dubbelmondepark • Herontwikkellocaties langs de randen voor wonen en verbeterde verbinding met de omliggende wijken • Het verbreden van het raamkilplantsoen met meer groen en water		Start initiatieffase 2024	Start ontwerp Overkamppark 2022 Uitvoering Overkamppark 2023-2025 Biodiversiteitsobject Overkamppark afronding in 2022
Stevensweg e.o./ Schenkeldijk 	In de Stevensweg e.o. worden onder andere de volgende ingrepen voorgesteld: • Natuurontwikkeling tussen Oudendijk en de Zuidendijk • Wonen langs de randen • Uitbreiden van moerasachtig landschap In en rondom Sportpark Schenkeldijk worden onder andere de volgende ingrepen voorgesteld: • Natuuroevers langs de Schenkeldijk beneden • Optimaliseren van sportvelden door realisatie van kunstgrasvelden ruimte voor functies als een voedselbos, natuur inclusief wonen en werken • Een klimtoren welke ook als uitkijkpunt het zuidelijkste puntje van het Stadspark markeert • Polderpaden aan de oostkant van het sportterrein • Tuinders aan de oostkant van het sportterrein • Clubgebouwen combineren met BSO, co-working, educatie en/of creatieve werkplaats		Start gebiedsontwikkeling Q2 2022 Startnotitie separaat bijgevoegd	Uitvoering fietsverbinding Schenkeldijk 2023 Ontwikkeling vrije tuinder 2022

5. Programmaorganisatie

Voor de ontwikkeling van de Dordwijkzone tot Stadspark is een programmaorganisatie ingericht waar ook de sturing, samenhang en prioritering van de verschillende deelprojecten plaatsvinden en waar de kwaliteit en financiële borging wordt gerealiseerd. Deze programmaorganisatie zal de komende jaren de ambities van de Dordwijkzone tot Stadspark realiseren.

6. Financiën en verantwoording

Om de ontwikkeling van de Dordwijkzone tot Stadspark te kunnen realiseren zijn er middelen gereserveerd in de Agenda Dordrecht 2030 en het bijbehorende investeringsprogramma. Maar er is meer nodig. Hetgeen betekent dat de projectorganisatie krachten en financiële middelen gaat bundelen en op ook op zoek zal gaan naar externe financiering. De programmalijn Dordwijkzone is een realistische lobbycasus, op te bouwen richting Provincie, Rijk en Europese fondsen. Daarnaast ligt er een uitdaging voor de programmaorganisatie om zoveel mogelijk doelen te realiseren. De gebiedsontwikkeling Dordwijkzone is een complexe integrale opgave waaraan we over een langere

periode werken. De middelen zoals gereserveerd in de Agenda 2030 zijn onvoldoende om de gehele ambitie te verwezenlijken maar we kunnen met de beschikbare middelen wel de eerste noodzakelijk fundamenteën van het Stadspark leggen. Deze middelen zijn ook de basis voor de aan te trekken subsidies en zoveel mogelijk in te zetten als cofinanciering. We hanteren als strategie dat we niet inleveren op onze ambities maar juist door een goede aanpak in tijd en investeringen aansluiten bij subsidieprogramma's. Verder werken we in partnerships met anderen om de ambitie te verwezenlijken en zullen we deze vertalen in financieringsarrangementen.

Gebiedsontwikkeling		€ 60.200.000
Integrale activiteiten/Programmaorganisatie		€ 2.400.000
Totaal		€ 62.600.000
Beschikbaar in de Reserve		€ 51.000.000
Opname 2021	Raadsvoorstel Uitvoeringskrediet Programmaorganisatie	€ 675.000
Opname 2022	Raadsvoorstel Reewegpark Schenkeldijk	€ 436.978
		€ 1.364.086
Tekort op te lossen door: 1. Goede fasering en prioritering aan te brengen 2. Opdracht voor het binnenhalen van subsidies (in 2022 al € 200.000) 3. Voor de infrastructuur aanhaken bij groot onderhoud indien mogelijk 4. Mogelijke opening van een GREX 5. Versobering	Het budget is gebaseerd op het prijspeil 2021 Voor de fasering en prioritering hanteren we het principe dat we ontwikkelingen het eerst aanpakken die gelijk kunnen worden gerealiseerd en gebruikt. We stellen ons de opdracht om zoveel mogelijk projecten met subsidie te realiseren en gebruiken dus het budget als cofinanciering.	

6.1 Financiële kaders

De omvang van de financiële dekking is bindend. De financiële kaders van het programma zijn bepaald met het investeringsbesluit Agenda 2030 van gemeente en het politiek akkoord. De daaraan ten grondslag liggende calculaties vormen een deel van het toetsingskader dat het kernteam gaat hanteren. Het beschikbaar gestelde krediet (€ 51 mln.) zal worden opgedeeld in budgetten voor de fysieke uitvoering, de opslagen voor projectleiding, begeleidingskosten EC, leges, winst en risico raming voor onvoorziene kosten (5 tot 10%).

Dit kader wordt verder ingevuld met de programma's van eisen van de afzonderlijke planelementen die de komende jaren afzonderlijk aan de raad worden voorgelegd; de toebehorende financiële calculaties worden dan aangescherpt. De raad besluit daarmee in de komende jaren over de definitieve verdeling van het krediet naar de deelprojecten. Kritisch voor de sturing van de fysieke deelprojecten is de verhouding tussen voorbereidingskosten en uitvoeringskosten. De voorbereidingskosten van de deelprojecten zijn namelijk begrepen in de geraamde investeringsbudgetten. Uitloop van de voorbereidingsperiode betekent dan dat er minder budget beschikbaar is voor de daadwerkelijke uitvoeringskosten. In de financiële kaderstelling wordt daarop gestuurd. Door de deelprojecten fasegewijs te kaderen naar prestaties en budgetten, houdt het projectmanagement fasegewijs de financiële vinger aan de pols. Eenduidig opdrachtgeverschap is daarvoor een belangrijke voorwaarde evenals de inrichting van de organisatie van de deelprojecten. Beschikbaarheid van voldoende capaciteit en benodigde kennis op het juiste moment is voorwaardelijk voor beheersing van voorbereidings- en uitvoeringskosten.

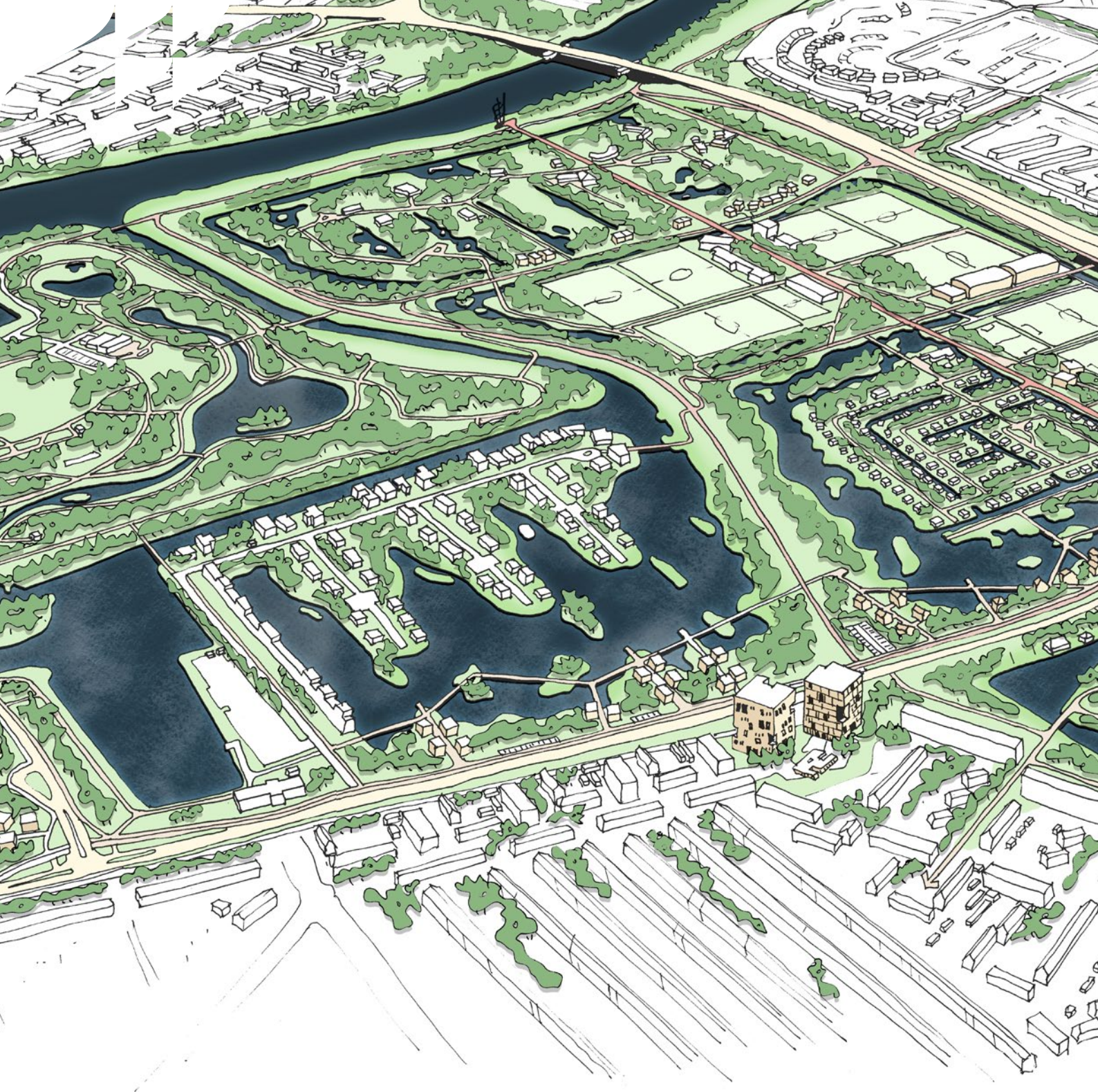
6.2 Risicomanagement

Langjarige ontwikkelingen gaan onvermijdelijk gepaard met diverse onzekerheden en risico's. De opzet van de programmaorganisatie geeft primair invulling aan de vereiste balans in het project. Zowel inhoudelijk als beheersmatig zijn daarmee kaders gecreëerd die bijdragen aan de open en kritische programmacultuur. Alleen met een dergelijke cultuur kunnen de instrumenten van projectbeheersing hun werking hebben. Dit is ook de basis van het risicobeheer. Met een juiste inrichting van de programmabeheersing (financiële kaders, managementinformatie programma-administratie en risicomanagement) is een passende programmaorganisatie neergezet. Naast de periodieke monitoring van de risico's zijn ook de beheersmaatregelen onderdeel van het risicomanagement. Daarnaast biedt de methode projectmatig werken bij de gebiedsontwikkelingen belangrijke handvatten voor risicobeheer. Aanvullend op de risicoscans zullen naar behoefte capaciteitsonderzoeken plaatsvinden. Dit om de beschikbaarheid van personele capaciteit, kwantitatief en kwalitatief, te borgen. Beschikbaarheid van specialistische capaciteit is in sommige projectfasen een kritische factor voor oponthoud en vertraging van projecten.

6.3 Verantwoording

Het college en de raad ontvangen jaarlijks een rapportage over de stand van het project. De bestaande P&C cyclus is daarvoor de leidraad en de rapportage Agenda 2030. De interne rapportages zullen de opstap vormen naar de halfjaarlijkse rapportages, die ook in de stuurgroep en bij de staf aan de orde komen. De bevindingen zullen worden gerapporteerd in de verantwoording van de Investeringsagenda Dordrecht 2030. Het college zal de raad daarover afzonderlijk informeren. De combinatie van rapporteren en communiceren geeft een solide informatiesysteem.

Bijlage

Bijlage 1: Ontwikkelvisie Mecanoo (los bijgevoegd)

